

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre — — 12 korona
Félévre — — — 6 korona
Negyedévre — — 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévra — — 8 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Helyszini szemle.

Ismerteti: R. L.

Igaza van Argusnak, a *„Véltlen mulasztások”* írójának (Cz. L. 44. száma), hogy már számtalanszor tétetett oktatás, megbeszélés és kipróbálás tárgyává s még sem lehet róla eleget írni; anyaga és tárgya ügyszólván kimeríthetetlenül sokoldalú, mert minden előfordult eset más és más feladat elé állítja a nyomozó közeget. Esetleg unalmassá válhatik ez a téma, de nem tanulságossá sobasem, különösen a járőröknek, akik önmagukra vannak utalva a nyomozás bevezetésénél.

Mihelyt az őrs, illetőleg a járőr valamely bűncselekményről tudomást szerez, a legtöbb esetben könnyen megállapítja, hogy gyanusítható-e valaki a cselekmény elkövetésével (egyelőre csak erről van szó), vagy pedig nem? Ezt rendszeren már a feljelentésből kivethetjük. Így például ha egy erdész az erdőn agyonlőve talál, vagy tüzeset alkalmával kiöntött petróleumot, kőcot vagy égő világot találunk, vagy a butorok és a helyiségek ki vannak ürítve, csak természetes, hogy itt alapos helye van a gyanúnak, hogy szándékos bűncselekmény követtetett el.

Ha a feljelentés nem nyújt elegendő támpontot — akár a feljelentő megbízhatatlan volta, akár bizonytalan vagy tétovázó bementése miatt — elegendő a helyszínek futólagos megtekintése egyelőre oly célból, hogy valaki gyanuba fogható-e? Amennyire téves dolog minden öngyilkossági, vagy balesetnél bűncselekményre gondolni, annyira elővigyázónak és óvatosnak kell lennünk, ha kérdéseinkre, hogy bűncselekmény fennforog-e, tagadó választ kapunk. Tudjuk, hogy sokkal több bűncselekmény követtetett el, mint amennyi tudomásunkra jut; különösen áll ez a gyilkosságoknál. Növekedni fog ez az arány, ha jövőben a kötelező halottégetés behozatik, ami természetes is, mert hiszen akárhány esetet ismerünk, hogy a gyilkosság vagy emberölés csak évek múlva — gyakran többszörös exhumálás után — derítetik ki, amit az elégett halott hamvából megállapítani szinte lehetetlen feladat lesz.

Mihelyt az őrs valamely bonyolultabb bűncselekményről tudomást szerez, köteles azt — lehetőleg táviró vagy távbeszélő útján — az ügyésznek (esetleg járásbíró-

ságnak) bejelenteni (Szolg. ut. 102. §.). Kívánatos, hogy ez a jelentés — anélkül, hogy felesleges szószaporítással járna — részletes legyen s ne szorítkozzék csupán a névre és az elkövetett cselekményre. Az ily kimerítő gyors jelentések horderejét nem lehet eléggé hangsúlyozni; gyakran az egész nyomozás sikere attól függ, hogy idejekorán tétetett-e az illetékes hatóságnak jelentés?

Sajnos még most is előfordulnak esetek, hogy a járőr levél útján tesz valamely fontosabb bűncselekményről jelentést, holott táviró, vagy épen távbeszélő állott rendelkezésére. További teendőink ismeretese: minden, halasztást nem tűrő oly intézkedést megtenni, amelylyel a kiderítés megnehezítését megakadályozzuk. Ismeretese a tényálladék megállapításánál használandó irányelvek; megállapításhoz elegendő az éles megfigyelés, gyors felfogás és egy adag józan ész.

Kitünő segédeszköz a helyszínelésnél a fényképező készülék, amelyet a fővárosi és nagyobb városi rendőrség sűrűn használ. Minden bonyolultabb nyomozásnál felmerül a kérdés, hogy milyen volt ilyen vagy más pontból nézve a helyzet képe, például, hogy mily helyzetben voltak a hulla kisujjai, mily szögben volt a karja elhajlítva stb. mind olyan kérdések, amelyeknek körülírása és papírra vetése rendkívül hosszadalmas, nehézkes s bármily mesterien legyen megírva, mégsem közelíti meg a fényképfelvételt.

Tévtúra vezetetik a nyomozás többször általa, hogy a halott hozzátartozói, vagy egy más kíváncsi szemtanu a csendőrijárőr megérkezése előtt — de néha elégtelen őrizet esetén azután is — a helyszínet össze-vissza tapodják, a hullát eredeti helyzetéből elmozdítják, értéktárgyait (ha nem is bűnös célzattal) elveszik, a véres padlót felmossák vagy felsurolják.

Hogy a tévturavezetés ily cselekmények által megakadályoztathassék, a legelső kötelessége a nyomozó járőrnek megállapítani, hogy megérkezéseig mi minden fordult elő; ki járt a tett színhelyén. Ha nem tesszük meg ezt azonnal, később nagyon nehéz, sokszor lehetetlen lesz a megállapítás; s hogy a tévturavezetés mit jelent a nyomozásnál, azt úgy hiszem nem kell jobban magyarázni; tudjuk azt a gyakorlatból!

Ha ezen megállapításoknál oly bűnjelekre bukkanunk, amelyek rövid idő múlva valami módon eltűnhetnek,

Első magyar vill. erőre berend. hangszer-gyár honvédség, valamint a m. kir. osendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszertészítője, az Ooska! és a szabadalmazott Rákóosi tárogató feltalálója Budapest, Lánoshid-utca 5. Gyár: Öntöház-utca 2.

Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fuvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközöltnök. Arjegyzék minden hangszerről külön küldetik. **Magyarország legnagyobb vonós és fuvós hangsszerek gyára.**

STOWASSER JÁNOS

osás-ári és királyi udvari szállító, a ca. és kir. közös hadsereg, a m. kir. házi hangszertészítője, az Ooska! és a szabadalmazott Rákóosi tárogató feltalálója Budapest, Lánoshid-utca 5. Gyár: Öntöház-utca 2.

akkor meghizható és hozzáértő tanukat alkalmazunk a hűnjelek megállapításánál. Áll ez a módszer például a helyszínen gomolygó füstre, petróleum vagy más olajillatra, a talajon vagy a ruházaton talált nedvessegre stb.; olyan jelenségek szóval, amelyeknek idővel nyoma vész.

Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy mennyire fontos a tényállás helyes megállapításához, hogy a tettes társaival vagy hozzátartozóival össze ne beszélhessen. Leghelyesebb e célból a gyanúsítottakat és tanukat egymástól elkülönítve kikérdezni, ami különösen nagyobb szabású bűncselekmények nyomozásánál óriási módon megkönnyítheti a csendőr feladatát.

Régi mondás a nyomozóknál, hogy a tettest ne messzire keressük a színhelytől; rendszerint a közelben lapang. Legelső dolgunk legyen, hogy a sértett ellenfelét, vetélytársát, haragosát, adósát, peresfelét vegyük megfigyelésre. Szóval a tettes rendszerint azok között keresendő, akik a sértetthez közel állanak vagy állottak s akik életviszonyait, szokásait ismerték.

Volt rá eset, hogy a tettesnek a sértetthez való viszonya épen a tényállásból világlik ki. Így például abból a körülményből, hogy a tettes a sértett vőlegény házába és nemzőszervére lőtt, a gyanu annak vetélytársára terelődött, aki szerelmi féltékenységből lőtt szerencsés vetélytársára s akit sikerült is kinyomozni s a cselekményt rábizonyítani.

De van a nyomozó közegnek még egy igen hathatós támogatója a tettes kiderítésénél; ez a tettes többé-kevésbé korlátolt körületekintése a tett elkövetése idején vagy után. A tettes rendszerint valami kibetétlen ostobaságot követ el s ez vezethet bennünket nyomra. A tett színhelyén hagyott kalap, bot, betörőeszköz stb., a rosszul vagy meggondolatlanul megválasztott bűntárs aki a tettest elárulja, indokolatlan költekezés, hirtelen elutazás, részeg állapotban való fecsegés, mindezek oly jelenségek, amelyek a tettes kiderítésénél segélyünkre lehetnek s az eredményt biztosítják. Így például egy betörő, aki rendkívül raffináltan követte el cselekményét, csodálatosképen nem tudott megválni egy — a betörésnél zsákmányolt — teljesen értéktelen zsebórától, amelyet folytonosan mellénye zsebében hordott s ez okozta vesztet.

Egy másik a leggondosabban megmosta kezeit, ruháját és fejszékét az áldozata véréből, de a lábbelire már nem gondolt, holott a csizmaszáron tekintélyes vérfoltok maradtak, amelyek szabad szemmel alig voltak láthatók, azonban a vegyi vizsgálat határozottan embervértől származóknak jelentette ki azokat.

Nem szabad elmulasztani a gyanúsított tettes gondos megmotosását sem. Sok esetben a zsebben találunk vérfoltokat, még többször a zsebkész bajlatában. Az itt található vérfoltok azonban oly csekélyek, hogy azokat csakis vegyész képes felismerni.

A gyanúsítottnál talált papirost mindig őrizet alá kell vennünk; sokszor rendkívül hasznunkra van egy-egy kis papirosszeletke is. Tanácsos — amennyiben lehetséges — orvos által a gyanúsított testét megvizsgáltatni, hogy nincsenek-e azon friss karczolás vagy más sérülések, amelyek esetleg dulakodásra vallanak. Tetteskapás esetén, vagy röviddel a cselekmény elkövetése után a tettes kezein a köröm alatt gyakran találhatunk vérnyomokra. Jó egyes esetekben (például fűszeres boltba történt betörés esetén) a gyanúsított kezeit alapos szemle alá venni; akárhány esetben találunk azokon festék, liszt, enyv stb. maradványokat, amelyekből sok mindenre következtethetünk. Különben már néha az is ok a gyanakodásra, ha az alsóbbrendű gyanúsítottnak feltűnően tiszta a keze.

Hogy az esetleges házkutatást a legnagyobb körültekintéssel kell foganatosítanunk, azt felesleges bővebben indokolnunk, hiszen a legtöbbször attól függ a bűnjelek kézrekerítése. Ha löfegyverrel követtetett el a cselekmény, a fegyvert — ha csak lehetséges — azonnal vizsgálatast meg fegyverszakértővel a löporfüstre és a lövedékre vonatkozólag, ami későbbben nem lesz lehetséges, mivel a löpornak a csőben hátramaradt korma különböző átalakulásokon megy át, a cselekmény idejét s a lőpor és lövedék minőségét későbbben nagyon nehezen — gyakran nem is — lehet meghatározni.

És végül a legfontosabb a helyszínelésnél a jó szemnyugodtság és gyors áttekintés; ha ezek híján vagyunk, akkor nemcsak következtetni nem tudunk sokszor kis jelekből egész cselekményekre, de a meglévőt sem látjuk meg.

Oktatás az őrsön.

Irta: Argay Ferencz m. kir. csendőrfőhadnagy.

(Vége).

b) Írásbeli oktatás.

Írásbeli oktatásunk mai alakjában nem felel meg a célznak.

Célja az írásbeli oktatásnak, a betűvetésnek, a helyesírás és fogalmazásnak elsajátítása s ezeken kívül, aszerint, hogy minő irányban használjuk, támogatására lehet az elméleti oktatásnak a megértésénél és elsajátításánál (begyakorlásánál).

Az írásbeli oktatás az a része, amely a tulajdonképeni önczélta szolgálja, a lebetőséghez képest már megoldást nyert. Továbbiakban azonban az írásbeli oktatás nem kielégítő.

Jelenleg a haladó írók egy csoportba tartoznak, egy segédkönyvből kapják feladataikat, azokat az őrsparancsnok ötletszerűen adja fel s arra nincs gond fordítva, hogy a kiképzés összehajlítást szolgálják.

Véleményem szerint a kérdés következőképpen lenne rendezhető:

Ha fáj a feje

ne tétovázzék, hanem használjon azonnal

Beretvás-pastillát

mely 10 perc alatt a legmarkacsabb migráint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kismarton, Ország által előírt. Házhoz küldésért díjmentesen.

Az I. csoportbeli egyéneknél a Minta-lapok másolásának befejezése után, tehát ha elég jártasak a betűvetésben s némi alapot szereztek a helyesírásra és előkészültséget a fogalmazásra, az írásbeli oktatás célját csak abban látom, hogy az elméleti oktatást is támogatva, az oktató a fogalmazást és helyesírást begyakorolja.

E csoportba másodcsendőrök tartoznak s feladatuk ezeknek más nem lenne adandó, minthogy dolgozzák fel, egy-egy példával megvilágítva, az elméletileg ép akkor elsajátított anyag valamely fontosabb részét. Ennek tárgya csak a szolgálati utasítások vagy a büntető törvényekből lehetne merítve.

Ekként az oktatót kényszerítve lenne önállóan fogalmazni, gyakorolja a helyesírást is s mert irva tanulunk legkönnyebben: gyakorlati alapon foglalkozott — a megértést és elsajátítást is előmozdítva — valamely tananyag-részszel.

E csoport feladatai csak a legegyszerűbbek lehetnek, csupán magát a tananyagot szabad, hogy érintsék s a kérdések határozottan egy szűk tárgy körül kell, hogy mozogjanak, például: Lopás vétségét ki követi el, írjon rá példát! Szolgálatban mikor térhet be nyilvános helyre, írjon rá példát stb.

A II. kiképzési csoportba járőrvezetők, illetve ilyenekké képzendő egyének tartoznak. Ezeknek már az utasítások, szabályok és törvények alkalmazásában és értelmezésében is jártasoknak kell lenniök. Nemcsak ismerniök kell az anyagot, hanem annak alapján önállóan eljárniök is kell. Sok esetben a helyszínről jelentéseket kell szerkeszteniök, az általuk kinyomozott esetekről pedig a jelentések fogalmazványait is lehetőleg ők szerkesztik meg.

Itt már nemcsak a fogalmazási képesség fejlesztésére s az elméleti anyag elsajátításának előmozdítására szolgál az írásbeli oktatás, hanem értelmezésre, önálló tevékenységre, továbbá a szükséges ügyiratok szerkesztésére kell, hogy tanítson. Ezek írásbeli munkái kétféleképpen lesznek:

1. csupán csak a közbiztonsági szolgálatban leggyakrabban előforduló esetekben való eljárásuk feldolgozása oly anyagból, amely ép értelmileg oktatás tárgya,

2. ugyancsak ez anyagból ügyiratok szerkesztése.

A feladatok határozott szorossággal fogalmazandók s kétely ne merülhessen fel, minő irányban kell a kidolgozatot elkészíteni. Ugynevezett fogas-kérdések feltétlenül mellőzendők lennének.

A III. csoportbeli egyének írásbeli feladatai lényegileg ugyanazok, mint a II. csoport feladatai, de az anyag kibővítendő az őrsparancsnok, illetve helyettes munkakörére vonatkozó feladatokkal, oly mértékben, hogy az őrsiroda-vezetés terén rövid helyettesítés alatt felmerülő összes teendőik gyakorlat tárgyává tétessenek.

Mind a II., mind a III. kiképzési csoportok írásbeli

feladataikat, ha azok akár ügyiratok, akár általában az őrsiroda-vezetésre vonatkozó dolgozatok, megfelelő nyomtatott űrlapokon készítik el; ezek egy tokba gyűjtve — mintául is szolgálva — megőrzendők. Egyéb írásbeli feladatok füzetekben dolgozandók ki.

Az I. csoportbeliek hetenkint 2, a II. és III. csoportbeli írók 1—1 feladatot készítenek el.

A már kiképzett járőrvezetők, valamint a már kiképzett altiszti sarjak (őrsparancsnok-helyettesek), ha a gyakorlati szolgálata által írásbeliekkel megfelelően el voltak foglalva, írásbeli kidolgozatokkal az illető időszakban nem foglalkoznak.

Általános elvül szolgálna, hogy az írásbeli feladat kidolgozás előtt az oktató és oktatók által megbeszéltessek. Elbírálásnál nemcsak a munka lényege, hanem a dolgozat formai része, nevezetesen: a külalak, szép- és helyesírás és fogalmazás is figyelembe veendő.

c) Gyakorlati oktatás.

Az elméleti anyag csökkentése és a gyakorlati szolgálatnak minél jobban való megközelítése céljából ennek az oktatási módnak segélyét kellene legtágabb körben, mindenütt, ahol az lehetséges, igénybe venni.

Mostanáig is alkalmazásban volt a gyakorlati oktatás, de míg az elméleti és az írásbeli oktatásnak meglehetősen pontosan körülírt rendszerei voltak, addig erre nézve — általános ajánlásokon kívül — rendszer, vagy pontos utmutatás rendelkezésre nem állott, sőt általánosságban, amidőn nálunk a gyakorlati oktatásról szó esett, mindenkor csak azt értették alatta, hogy az összes ismereteket a gyakorlati szolgálatból merített példák elmondása, vagy a gyakorlati szolgálat egyes részeinek bemutatása alapján kell megértetni s azután elméletileg elsajátíttatni. A törekvés teljesen helyes, azonban a gyakorlati oktatás ezzel kimerítve nincs, nevezetesen e módszerrel nem csökkentettük az elméleti anyagot.

Ez csak akkor volna elérhető, ha egyes tantárgyakat vagy ezek részeit az elmélet teljes kizárásával lehetne oktatni (begyakorolni). Első pillantásra úgy látszik, mintha a gyakorlati oktatásnak ily értelemben nálunk csak szűk téren lenne hivatása, mert olyan anyagunk, amelyet tisztán gyakorlat segélyével oktathatnánk, nincsen. Ez tény is, még a katonai gyakorlatokat is elmélet segélyével kell megtanulni. De nem mindenkinek. Csak az oktatónál tétel fel elméleti tanulást, az oktatót (végrehajtó) a reá vonatkozó részt tisztán gyakorlat útján magáévé teheti. És nemcsak a katonai gyakorlatoknál fogjuk ezt így találni, hanem más tantárgyaknál is, amelyeket pedig ma még — feleslegesen — az egész vonalon elméletileg is tanítunk.

A gyakorlati oktatás eszerint két irányban lenne alkalmazásba vehető:

1. támogatására az elméleti oktatásnak,
2. önálló oktatási módszerként.

BUTOR

készenpénzért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
EBRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÜT 8. SZ.
 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88—59.

BUTOR

Ad 1. Itt ismét két felhasználási irányt különböztetünk meg:

Vagy csak arra szolgál, hogy az elméleti oktatás anyagát könnyebben megmagyarázhassuk és e célból azt, amiről szó van, bemutatjuk (szemléltetés L. X. f. a). pl.: pénzhamisítványt, bamis okiratot, utazási igazolványokat, halász-, vadászszyjet, naptárt stb. vagy az elméleti anyag valamilyen ténykedést határozván meg, az egész ténykedést bemutatjuk s az elméletet is megkövetelve gyakorlatilag is elsajátíttatjuk. (L. XI. fejezet) pl.: elővezetés, elfogás, bilincs vagy kényszereszköz alkalmazását, megintés, figyelmeztetés, általában szolgálati fellépésnél magatartást, igazolványok átvizsgálásánál eljárást, leszállásnál magatartást, helyének megválasztását stb. Amint látjuk, ide az elméleti anyag oly részei tartoznak, amelyek a csendőr szolgálati fellépését, magatartását, eljárását szabályozzák. Ezeket, illetve egyes eseteket tisztán csak begyakorlás segélyével, az elméletnek teljes kiküszöbölésével is oktatni lehetne, de mert tulajdonképeni hivatásunknak alkatrészei ennél fontoságuknál fogva s azért is, mert a gyakorlati szolgálatban közrejátszó összes körülményeket a tiszta gyakorlati oktatásnál figyelembe venni mégsem lehet és e téren a helyes gyakorlati szolgálat csak egészséges elmélet alapján fog kifejlődhetni, nem szabad megelégedni. Helytelen volna azonban ki nem basználni azt a tényt, hogy az elméleti tanítást gyakorlati oktatással kiegészíthetjük.

Ennek természetesen úgyszólván az őrsön, gyakorlati szolgálaton kívül kell megtörténnie, hogy a gyakorlati szolgálat már kész munkást kapjon. Az anyag egy része azonban már ekként gyakorolható nem lesz, mert a begyakorlásból alkalmas viszonyok szükségesek s ezeket az őrsön létrehozni bajos. Ilyenkor a gyakorlati szolgálatot kell segítségül hívni. Így pl. magatartás különböző segélyszolgálatoknál, fogolykiséretnél, őrzésnél, házmestozásnál különböző s különleges viszonyok között, összecsoportosításoknál, tűzcsaetnél, más közveszélyeknél, továbbá a megelőző szolgálat, község stb. leportyázása, gyanús helyek meglepetése, nyomozások lebonyolítása stb. csak gyakorlati szolgálatban lesz gyakorlatilag oktatható.

A gyakorlati oktatás e részének mikéntjét, sorrendjét egész pontossággal tanrendbe foglalni nem lehet, a tanrend támogatására lehet ugyan az oktatásnak itt is, utmutatást tartalmazhat, emlékeztetőül szolgálhat, de mindent fel nem ölelhet. Igazi biztosítéka a gyakorlati kiképzésnek, mint az oktatásnak egyáltalában, csak az őrsparancsnok helyes pedagógia-érzéke, figyelmissége, buzgalma és alárendeltjei kiképzése iránti körültekintő érdeklődése lesz.

Ad 2. Ennek beállítása mellett meg fog szünni az abusus, hogy valamit, amit elegendő, ha a csendőr szolgálati hivatásának megfelelően akár a bel-, akár a külszolgálatban megfelelően elvégezni vagy betartani tud,

még külön elméletileg kívülről is megtanulni s folytonosan ismételni köteles. Ez ugyebár teljesen felesleges, már csak azért is, mert intelligenciájának más tárgyak szükséges elméleti tanulása által való növekvése reményt nyújt arra, hogy bizonyos idő múlva a csak gyakorlatilag tanult anyaggal is annyira tisztába jut, hogy arról magát még megfelelően — pedig ez talán több, mint amire szüksége van — kifejezni is képes lesz.

Természetesen nem minden kiképzési csoport számára lehet az elméleti oktatást egyformán kiküszöbölni, hanem minden kiképzési csoportnál minden vonatkozó tantárgyra, illetve azok egyes részeire külön-külön mérlegelés tárgyává kell tenni, nem elegendő-e, ha az illető kiképzési csoport az illető anyagot tisztán csak begyakorlás útján sajátítaná el. Így pl. az I. kiképzési csoport a katonai gyakorlatokat, kard- és szurony-tívást, betüvetést, számolást, olvasást, első segélynyújtást, térképolvasást, tájoló basználatát, szükségbeli tájékozási módokat, tereprajzot tisztán, a bűnügyi nyomozás gépies részeit (bűnyom-rajzolás, mintázás, biztosítás, bűnjel-csomagolás stb.), a fegyver- és lövésítást, laktanya-szabályokat, általános és különleges szolgálati határozványokat, egészségápolást nagyrészt elmélet nélkül tanulhatnak meg, illetve ebből, már megszerzett tudásukat akár a bel- vagy külszolgálatban történt gyakorlás, akár az oktató által külön elrendelt gyakorlás segélyével öregbíthetnék.

XI. Megtanulás, begyakorlás.

Kérdés már mostan, hogy milyen módon eszközözendő a megtanulás és a begyakorlás?

Úgy hiszem, ezzel röviden végezhetek.

Az elméleti anyagnak azt a részét, mi megtanulandónak van jelezve, tökéletesen el kell sajátítani. Az oktatás általában csak arra terjedhet ki, hogy az oktandó az anyagot megértse. A megtanulás (memorizálás) a csendőr dolga, az előljáró erre csupán időt, alkalmat, utbaigazítást adhat.

Ha az oktandó nem rendelkezik elegendő emlékezőtehetséggel, judiciummal és szókészséggel, akkor célszerű lesz, ha az anyagot addig ismétli, míg azt tökéletesen visszaadni nem képes. Sohasem az anyag egy-egy mondata, vagy kifejezése veendő fel egyszerre, hanem mindig az anyagnak egy befejezett részét kell ismételtetni. Az előbbi módon való tanulás csak szótanulás (magolás) lenne. A memorizálás nemcsak az anyag elsajátítása céljából szükséges, hanem azért is, hogy az emlékezőtehetség, az agy felfogó képessége fejlődhessen s a beszélőképesség és szókészség is javuljon. Ha az oktandó a kívánható fokra fejlődött vagy már ezzel rendelkezik, akkor már csak a tananyag által kifejezett gondolatot kell, hogy megtanulja. Azonban amennyire hiba volna az anyagot önmagáért szószertint követelni, ép úgy hiba lenne az is, ha megtüretnék, hogy az oktandó a megtanulandónak jelzett anyagot

HA LÖRÖG, HASZNÁLJON AZONNAL
HURUTPÁSZTILLÁT!!

mely a legmakacsabb köhögést is azonnal elűszéri. 1 doboz 50 fill.
3 doboz 1 K 20 f. Kapható mindenütt. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykovács.

Reuma, csúsz, körvány, mindennemű megfázástól eredő
fájásokat párszori használat után megszüntet a Gerő-féle
MENTHOL REUMASZESZ

Ára 1 kor., 3 üveg 2 K 50 fill. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykovács.

Kajner főherceg temetése. — A gyászmenet megérkezése a bécsi kapuczinus templom elé, melynek sírboltjába temetkeznek az uralkodó-család tagjai.

csak körülbelül a rendszertelenül tudná visszaadni, vagy pláne pontatlanul hasból szólna csak a tárgyhoz.

Helyes határa a megtanulásnak az, ha az oktatott

1. kimerítő feleletet tud adni,
2. megértést tanúsító példát képes felhozni.

Magyarázatot, értelmezést követelni nem szabad.

II. és III. kiképzési csoportbeli egyén azonban a tanult anyag alapján valamely feltételezett konkrét esetben való magatartását részletesen vázolni képes legyen.

Az olvasandó anyag távolról sem tanulandó meg ily mértékben. Teljesen elegendő, ha arról győződünk meg, hogy az oktatott az olvasandó anyagról helyes felfogással bír, azt alkalmazni képes, számonkérésnél pedig példával tud felelni.

Legtöbb esetben ennyit már az oktató és oktatott együttes foglalkozásakor el lehet érni.

Úgy a megtanulandók, mint az olvasandónak jelzett anyagban a II. és III. kiképzési csoportba tartozó egyének ezenkívül annyira tájékozottak legyenek, hogy a keresett anyagrészt a szolgálati könyvben gyorsan megtalálják.

A gyakorlati anyag begyakorlása az anyag természetéhez képest fog történni. Begyakorlás alatt azt kell érteni, hogy valamely ügyességet addig ismételünk, amíg azt a kívánt mértékben elvégezni nem bírjuk. Itt tulajdonképpen tehát csak arról lehet szó, miképpen járjon el az oktató a begyakorlásnál.

Ha a gyakorlati anyag úgy kívánja, azt megfelelően elméletileg is ismertetni kell, aztán ha kell mutatni a gyakorlatot. Most anélkül, hogy azt vizsgálónk, képes-e az anyagot az oktatott elméletileg visszaadni, utánaozhatjuk a gyakorlatot. Ha a megértés hézagos, az elméleti magyarázatot ismételjük, különben csak a hibákat jelöljük meg s addig ismételtetjük a gyakorlatot, míg az megfelelően be van gyakorolva. Természetesen egy alkalommal való gyakorlat után tökéletes eredményt nem lehet várni s ennek kedvéért nyomban végtelenségig ismételtetni a gyakorlatot nem szabad, ez elkedvetlenséget, daczot és nem előrehaladást szül.

A szolgálati utasításokra (bűnügyi nyomozás) vonatkozó gyakorlatok annál az elméleti anyagnál gyakoroltassanak be, amelyre vonatkoznak. Ha a begyakorlás csak szolgálatban történhet, akkor erre kínáló alkalomok használandók fel.

A katonai gyakorlatokra stb. hetenkint legalább két órát kell szánni. Ugyanekkor veendő elő a lövőtűz (célzási szabályok stb.) s a céllövést megelőző időkből a lövéren való magatartás.

Fegyverutasítás (megvizsgálás, szótszedés, összerakás, gondozás) azok szükséges tisztítása alkalmával, a megörzés pedig szolgálatban s az őrsön is példa segítségével tanítható s tanulható legzélszerűbben.

Laktanya-szabályok, általános szolgálati határozványok, különleges szolgálati határozványok begyakorlandó része a belszolgálattal kapcsolatosan gyakorolható.

Olvasás az elméleti oktatásnál veendő elő akként,

hogy nem az oktató olvassa fel a szükséges dolgokat, hanem felváltva olvastat.

Első segélynyújtásra külön gyakorlatok tartandók, de már az egészségápolás szabályait szolgálatban és az őrsön is előforduló eseteken vagy példákhoz fűzött oktatásból kell megtanultatni.

Számolásra és tereprajzra hetenkint egy-egy feladat jutna.

XII. Jutalmak és büntetések.

Meg vagyok győződve arról, hogy az oktatás alá kerülő egyének legnagyobb része magáért az okulásért tanulni fog, de tagadhatatlan, ösztökélő eszközökre mégis szükség lehet. Ilyen a jutalomnak kilátásba helyezése.

Jutalomnak tekinthető ugyan már az is, hogy a szorgalom által az oktatott kellő képességet szerez magasabb illetékekkel (járőrvezető) egybekötött szolgálati állásra, de egyéb jutalmak is alkalmazhatók lennének. Így célszerű lenne kimondani, hogy korlátlan kimaradási engedélyhez csak II. kiképzési csoportbeli egyén juthat, magasabb kiképzési csoportba való beosztás szakasz- vagy szárnyparancsossal közöltetni fog stb.

Nemcsak jutalmakra lehet szükség, sokszor ezeknek elegendő nyomatékuk sem lenne, ilyenkor elkerülhetetlen a büntetés igénybevétele.

Persze a büntetésekkel óvatosan kell bánni s azok gyakorlását alisztre bizni egyáltalán nem szabad. Törekedni kell arra, hogy előbb értelemre való hatással, jutalom kilátásba helyezéssel lehessen a cél elérni s csak ha ez meddő, ha felületességet, könnyelmű gondolkodást, hanyagságot, esetleg megrögzöttséget tapasztalunk, szabad a büntetésekhez nyulni. Büntetés lehet kedvezmény-elvonás és fenyítés.

XIII. Taneszközök.

Azt merném állítani, hogy taneszközökkel meglehetősen mostohán vannak őrsünk felszerelve, mindazonáltal könnyű szerrel segíteni lehetne ezen. A hiányzó taneszközök egyrészét az őrsök átalányából lehetne beszerezni, másokat (szemléltetéshez) az oktatónak kellene elkészíteni, gyűjteni stb. Erre mindenesetre a gyakorlat megoldást fog találni.

Meglévő taneszközök: fegyverzet, szerelék, szolgálati könyvek, őrstérkép, író-, számoló- s rajzfüzetek, az őrsre járó napilap, az őrskönyvtár, Csendőrségi Lapok s a Csendőrségi Zsebkönyv.

Megszerzendő lenne legalább oktatási központként: fekete tábla, kréta, kézi nagyító, tájoló, körző, lövőtűzhez segédletek, nyomfelvételhez segédletek, minták stb.

XIV. Az oktatóról.

Végül az oktatóról kell még néhány szót szólni. Bárminő rendszere alapuljon is az oktatás, bárminő prezizitással és előnyösen lenne is kijelölve a tananyag, meghatározva a tanrend, csak akkor lehet eredményes, ha az oktató hivatása magaslatán áll.

Bajos kimeríteni is, mennyi követelményt támaszt vele szemben az oktatás, annál nehezebb feladat azok-

A bírói talár. Honti Nándornak az igazságügyminiszter által kitűzött pályázaton első díjat nyert terve. A talár anyaga fekete lüszter, a gallér és füveg fekete moiré. Az elnököt, bírót és ügyészt a nyakra akasztott Szent István-korona jelvény különbözteti meg a láncz, illetve az arany paszománt különbözősége szerint. A jegyző a jelvényt láncz nélkül, a szíve fölé tűzve viseli. Az ügyvédnek nincs jelvénye. A talárok szabása egyenlő; a felsőbirósági elnöké belül vörös, az alsőbirósági elnöké belül kék, a többi tisztá fekete.

nak jól megfelelni. A sok közül csupán az önképzésre való törekvést, oktatásra való készülést s az erkölcsi befolyásra való képességet akarom kiragadni.

Az oktató egyuttal előljárója az oktatottnak. Ebből tekintélyt merithet. Helyrehozhatatlan hibát követne azonban el, ha csak erre támaszkodna. Tekintélyét ne csak állástekintélyből merítse, ezt jeles egyéni tulajdon-

ságaival öregbiteni kell. Persze vannak egyes tulajdonságok, amelyekkel nem mindenki rendelkezik s amelyeket azután teljes mértékben meg sem szereshet, pl. a helyes pedagógiai érzék, türelem, jó előadási képesség, hang, imponáló megjelenés. Komoly törekvéssel azonban ezekben is elérhető az a fok, amelyre feltétlenül szükség van. Főtulajdonságát az oktatónak azonban

mindenki teljes mértékben megszerezhető: a tudást és az erkölcsszilárdságot. E kettő nélkül oktató el nem képzelhető, e kettő nélkül az előjárói állapot sem kölcsönözhet az oktatónak elegendő tekintélyt. Tekintély nélkül pedig nemcsak az oktatásnak nem lesz meg a kellő eredménye, hanem az alosztály általános állapota is súlyedni fog.

A tudást szorgalmas önképzéssel fogja az oktató megszerezni. Ne csak szakműveltségre törekedjék, hanem általános műveltségének fokát is emelje. A közbiztonsági szolgálat ezt amúgy is megkívánja. Széles látkör, nagy olvasottság, általános ismeretek nélkül egyoldalúvá, szintelenné, unalmassá válna a legtökéletesebb szaktudáson alapuló oktatás is. Azután a csendőrnek is szüksége van, hogy általános tudásának foka emelkedjék. Külön tantárgyakat erre beállítani nem lehet, fejlesztőleg csak a szakoktatással kapcsolatosan alkalmazott kitérések hathatnak. A szaktudásnak precíznek kell lennie. Nem elegendő az oktatás alá kerülő anyagot körülbelül ismerni, abból élni, amit az altiszti iskolában évekkal előbb tanult az oktató. Ha erre az általános tájékozottságára bizza magát, sokszor önmagát alacsonyítja le, mert alárendeltjei előtt a részletekben sokszor tudatlanságot kénytelen elárulni, s ha ügyességgel ezt el is kerüli, oktatásának nem lesz meg a kellő eredménye, az anyagot nem képes annak terjedelmében vagy a szükséges alaposítással elvégezni. Az előadásokra tehát mindenkor készülni kell és pedig annyira, hogy az oktató tisztában legyen, mit, milyen szókkal, milyen példák felhasználásával és minnek szemléltetésével fog magyarázat tárgyává tenni, vagy mit, minő elrendezéssel fog begyakoroltatni. Természetes, hogy mindennél figyelembe kell vennie annak az egyéni sajátosságait is, akinek oktatására készül.

A tekintély ennek alapján az eredmény egy másik biztosítéka az oktató erkölcsszilárdsága.

Az alárendeltek erkölcs- és jellemképzését a tananyagba ez irányban felöllelhető anyag bármilyen lelkiismeretes elvégzése egyedül lehetővé nem teszi. Csakis az oktató egyéni élete, erkölcsi, jellemtulajdonságai, a szemléltetésül szolgáló jó példák fogják kifejleszteni azt a belső értéket és tartalmat minden alárendeltjében, amelyek nélkül az egyén nélkülözi az igaz hasznavehetőséget és munkája meddő marad.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

A nagyvárosok levegője.

A földünket környező levegő, különösen emberlakta vidéken, mindenütt többé-kevésbé tisztátalan, de sehol sincsen olyan nagy mértékben mesterségesen előidézett tisztátalanságokkal fertőzve, mint éppen a nagy ipartelek és a nagyvárosok fölött.

Ennek a tisztátalanságnak korántsem az a fő hátránya, hogy a távolba való látásunkat korlátozza, hanem az, hogy ezt a szennyes levegőt kénytelenek vagyunk be-
lélekzeni. A legnagyobb piszkot a gyárkémények okozzák, de a nagyváros még gyárkémény nélkül sem lehet közegészségi szempontból eszményi lakóhely. Minden nagyváros zsufoltságánál fogva már eleve magában foglalja az egészségre káros körülményeket. Az utcaz pora, a kövezet koptatásából származott finom lisztszerű por, az utcán elhullatott piszok, a szénpor, a korom, a hamu és más, a földről a magasba ragadott szilárd testecskék, a melyek aránylag könnyűségüknél fogva a levegőben lebegnek, hozzájárulnak ahhoz, hogy a nagyváros egészségtelen legyen, nem is szólva ezeken kívül a levegőben állandóan jelenlevő szerves anyagokról, melyek azután a ragályos betegségek terjesztőivé és hordozóivá válnak.

A levegőnek ez a tisztátalansága nemcsak finom műszerekkel mutatható ki. Meggyőződhetünk róla szabad szemmel is, ha a felkelő napot a város magasabb pontjáról figyeljük meg. Ilyenkor látható legjobban, milyen sűrű, szürke szennyes köd borítja a várost, s látjuk, hogy milyen sűrű, piszkos páratömeget kell belelékzenünk.

Mint említettük, a levegőben az idegen u. n. piszkos alkatrészeket kívül sok por is van, a melynek a mennyiségi megállapítására Aitken skót fizikus többfajta porszámoló eszközt szerkesztett. Vizsgálatait arra a tapasztalatra alapította, hogy a levegő vizgőze teljes telítettség esetében csak akkor sűrűsödik meg, ha a levegőben portestecskék vannak jelen, a melyek a lecsapódás magjául szolgálnak. Aitken a megvizsgálandó levegőt a porszemszámlálóra vezeti, s ezután légszivattyú segítségével megritkítja a porszámolóban levő levegőt, mire az természetesen lehül. A vizgőz a porszemszámláló készülék kamrájában megsűrűsödik, s cseppek alakjában nagyon finom beosztású számláló lapra hullik, a hol számuk mikroszkóppal megállapítható.

Ilyen fajtájú vizsgálatok segítségével meghatározható, hogy egy köbczentiméter levegőben hány por szem van. Aitken úgy találta, hogy a londoni és a párisi levegő köbczentiméterenként 400,000—500,000 porszem tartalmaz. Egy szobában, a hol két gázlámpa ég, közel két millió, ugyanazon szoba mennyezetéről vett levegő pedig öt és fél millió porszemecskét tartalmazott köbczentiméterenként. Télen aránylag a levegő portartalma kisebb, mint nyáron eső és havazás után szintén hirtelen megeszappan a porszemek száma. Gmand orvos úgy találta, hogy Aachenben 60,000—160,000, Hamburgban 70,000—140,000, Kielben 35,000—60,000, Kiel vidékén, a városoktól távol eső helyeken a levegő csak 6000—12,000, a bajor alpokban pedig csupán 400—600 porszem jut egy köbczentiméter levegőre.

Megjegyzendő, hogy ebben az utcazara és kövezetkopás támasztotta por, továbbá a hulladék durva szemei nincsenek belefoglalva, mert ezek aránylag súlyos voltaknál fogva vezetőcsöveken és csapokon leülepednek. Az említett számok tehát csak a logfinomabb porszemekről, jelesen a koromról és hamuról, vagyis az égési folyamatok melléktermékeiről tájékoztatnak.

A füsttel és korommal telített levegő az időjárásra is nagy hatással van. Így a nagyvárosokban a ködképződés a levegő tisztátalanságára vezethető vissza.

● **Ölje meg**

● **De vigyázzon,**

● **VETERINÁRIA DROGERIÁBAN, BUDAPESTI, LONYAY-UTCZA 18/b. SZ.**

● Egy holdra elegendő egyrítű ára 8 korona 50 fillérbe kerül. Irjon egy levelező-lapot.

a gazdaságában és háztartásában nagy károkat okozó egereket és patkányokat, hogy hasznos állatait meg ne mérgezzék: 5197

■ **A Morrattin**

a mezt és lázi egerek és patkányok között parazitáló betegséget idős elő, megöli őket, de a többi állatra és az emberre ártalmatlan. — Megrendelhető a 5197

Sőt Londonban a napsütést is ilyen mechanikai úton létesített viszonyok módosítják. Például London közepén: a Cityben az évi napsütés tartama 1027 óra, vagyis csupán 23 százaléka annak az időnek, a melyen át a Nap sütne, ha a nappalok derültek volna.

Greenwich-ben — a mely Londontól keletre fekszik, de magával London-nal szorosban össze van nőve, — a napsütés tartama ugyanazon időszakra vonatkoztatva 1227 óra, míg Kewben, mely London-nal szintén szoros kapcsolatban van, a napsütés tartama 1399 óra, vagyis az előbbinél a lehető évi napsütés 27 százalékat, az utóbbinál 31 százalékat teszi. Ebből az következik, hogy a City, vagyis a belső város napsütése nyolcz százalékkal kedvezőtlenebb, mint Kew városé és négy százalékkal kedvezőtlenebb, mint Greenwich városé. Az egyazon városban észlelt különböző tartamú napsütést úgy magyarázzák, hogy a gyakori nyugati szelek London városa felől a füstöt Greenwich felé terelik, ezáltal a város egy évben többnapon át csak mérsékelt részben napfényben, ellenben a nyugati fekvésű Kew felé ritkábban fújnak a keleti szelek, így kevesebb füstöt kap.

Hamburgban sem sokkal kedvezőbbek a viszonyok, mint Londonban, mert itt az évi napsütés-tartam 1236 óra, vagyis az évi órák összegének 28 százalékat teszi; 108 napon pedig a hamburgiak a napot egyáltalán nem is látják. Kedvezőbbek a viszonyok Berlinben; itt 1672 óra az évi napsütés, vagyis 37 százaléka az évi összegnek.

Még szerencse, hogy a légkörbe kerülő tisztátalanságok nem maradnak állandóan ott és így nem veszélyeztetik a Föld lakóit azzal, hogy évek hosszú sora után a Napot elhomályosítják. A természet maga gondoskodik arról, hogy a légkör időről-időre ismét megtisztuljon. A szélnek, esőnek és a havazásnak jelentékeny szerepe van a levegő portalanításában.

Ha erősebb szélfúvás után nézünk végig a városon, a melyet sűrű füst és ködszerű lepel borított, azt fogjuk látni, hogy a levegő sokkal áttetszőbb, minden tárgy, minden épület sokkal tisztábban látható és ezáltal jelentékenyen közelebbnek tűnik. Erősebb nyári eső után ugyanazon benyomásunk támad, mint szélfúvás után. Azt, hogy a vízcseppek mennyi légköri tisztátalanságot képesek magukkal a magasból a földre lehozni, láttuk Aitkennek előbb ismertetett kísérleteiből, az pedig, hogy a téli havazás alkalmával mennyi légköri szennyet ragad magával a hó, Hagen város kémiai laboratóriumában végzett vizsgálatokból tűnik ki. Így például egy kisebb, 3—4 mm. magasságú havazás alkalmával a felfogott hőmennyiség megolvasztása után 0.5 mm. esőmennyiséggel volt egyértékű. Ezen megolvasztott hőmennyiség vizsgálata alkalmával úgy találták, hogy az egy m³ területre leesett hőmennyiség 1.27 gr. légköri tisztátalanságot tartalmazott, ezt pedig 0.8 gr. hamu és 0.4 gr. szénalkotórész alkotta.

E szerint egy hektár területre 12 kg. légköri tisztátalanság jut. Minthogy azonban Hagen város területe 3285 hektár, ezen havazás alkalmával a város légköre nem kevesebb, mint 39,420 kg. légköri szennytől tisztult meg.

A magasabb légkör levegőjében 10—15,000 méter magasságban nem is található a földről felkerült por. A porszemek száma már kisebb magasságú csúcsokon is jelentékenyen csökken. Így például az 1800 méter tengerszint magasságban levő Rigi Kulmon a porszemek száma köbczcentiméterenkint 400—800 között változik. Az ilyen magas fekvésű helyeken élő emberek aránylag valóban

tiszta levegőt szívnak s ezért nem is diadalmaskodhatik rajtuk annyira a tüdővész, mint a nagyvárosok szegény népein.

KÉPEINKHEZ.

Rajner főherceg temetése.

Mult heti számunkban már megemlékeztünk Rajner főherceg Ő Fensége elhalálozásáról. Jelen számunkban pedig bemutatjuk azt az impozáns temetési menetet, amelyvel a császárváros helyőrsége és lakossága fejezte ki tiszteletteljes kegyeletét az elhunyt iránt.

A temetés mult hó 31-én délután 3/4 órakor vette kezdetét. A Hofburg kápolnájától, ahol a holttest felravatalozva volt, több ezer ember kísérté el a megboldogultat utolsó útjára, a kapucinusok templomáig, ahol a Habsburg-család sirboltjában helyezték örök nyugalomra a főhercegi halottat.

A császárváros összes harangjainak zugása közben, de egyébként komoly, méltóságteljes csendben, fővegeiket levéve kísérté az ezrekre menő sokaság a koporsót vivő díszes halottaskocsit, amely elé hat fehér ló volt fogva. A koporsó mindkét oldalán díszlakájok, nemes-apródok, arciére-testőrök, magyar testőr-gárdisták, darabont-testőrök és lovas-testőrök haladtak.

A temetési ünnepségen Ferencz Ferdinánd trónörökös főherceg Ő Fensége képviselte királyunkat és jelen voltak ott az összes főherczek és főherczegnők s mindazok a magas méltóságok, akik az elhunyttal rokonságban, szolgálati vagy hivatalos összeköttetésben voltak, továbbá a diplomáciai kar, az osztrák, a magyar és a külügyi kormány tagjai majdnem teljes számban képviselve, a tábornoki kar, az urvári és állami méltóságok stb., stb. Szóval a temetési szertartáson érvényre jutott mind az a dísz és a gyászok mind az a pompája, ami az elhunytat uralkodó családból való származásánál, katonai és polgári méltóságánál fogva megillette.

A bírói talár.

A magyar bíróság tagjai eddig semmiféle olyan különös dísz vagy hivatali jelvényt nem viseltek a törvénykezési tárgyalások alkalmával, ami az ügyködés hivatalosan ünnepélyes jellegét a rendes hétköznapiaságtól megkülönböztette volna. Ezután azonban másként lesz, mert az igazságügyi kormány kezdeményezése folytán külön törvénykezési díszruhát, főveget és jelvényt kell majd viselniök mindazoknak a bírói személyeknek, továbbá az ügyeseknek és az ügyvédeknek, akik a törvénykezési tárgyalásokon résztvesznek.

Eme hivatalos ruházat és jelvény kiállítására, minőségére és megkülönböztetésére vonatkozó terveket a bemutatott képek alatti szövegben közöljük olvasóinkkal.

HIREK.

Adomány. A létesítendő csendőrségi internátus alapja javára Zsadosy Benjamin, máramaroszigeti őrsbeli csendőr ez. őrmester 1 koronát adományozott, mely összeggel az alap vagyona 28,214 K 50 fillérre emelkedett.

Az osztrák csendőrség új egyenruházata. Az osztrák csendőrség új egyenruházatát most adták ki kipróbálás végett. Az új egyenruházat az eddigőt lényegesen eltér. A szolgálati egyenruházat, valamint az ujon-

nan rendszeresített, de a legénység által egyelőre csak szolgálatban viselhető, rövid körköpeny, a sisak és szíjzat vasszürke színűek lesznek. A zubbony szabásában tökéletesen egyezik a gyalogság csukaszürke zubbonyával, csupán a gallérja lesz fekvő gallér. A nadrág az eddigéhez hasonló marad, azzal a különbséggel, hogy a hegyvidéken szolgálatot teljesítő csendőrök térdig érő nadrágot hordanak lábszárvédővel, amint az pl. a tiroli császárhadászrezdekknél is rendszeresítve van. A sisak alakja az eddigi marad, azonban a rézrészeket nem szabad többé fényesíteni, hanem azok természetes homályos színben hagyandók meg. Változás áll be az oldalfegyverben is, amennyiben az eddigi csendőrkard helyébe az összes legénység — kivéve a kerületi csendőrpáranesnokot — könnyű lovaskardot fog viselni, mely a lovassági kardnál egy kissé rövidebb lesz, körülbelül valamivel a bokán felül terjed és ez sem lesz fényes, hanem homályos. Hordási módja egyenlő lesz a lovagló tűzerek kardhordási módjával. Az eddigi gyalogsági szurony helyébe egy, a puskára felcsapható homályos szuronyt rendszeresítenek.

Megkerült ékszerek. Egy ékszerlopási ügyben az alábbi levelet kaptuk, melyet írója kérelmére teljartalmulag közlünk. Tekintetes szerkesztő úr! A csendőrség iránti tisztelet és a nyomozó járőr iránti hálából, kérem az alábbi sorok szíves közlését. Dr. Lengyel Zoltán, budapesti lakos, országgyűlési képviselő neje 1911. évben Szatmáron lakó Lengyel Imre apósának látogatásán volt, mely alkalommal önagsága 4—5000 koronát érő ékszereit apósa házából ismeretlen módon ellopták s minthogy ezzel kapcsolatban kis időközönként Lévai József, Asztalos József és Kovács Lajos ref. lelkész szatmári lakosoktól is 3—4000 koronát érő ékszert ugyancsak ismeretlen módon lopatott el a fenti módozat szerint, a tolvaj egynek látszott lenni, kinek elfogására dr. Lengyel Zoltán országgyűlési képviselőné által 300 korona jutalomdíj tűzetett ki, de a szatmári csendőrség és rendőrség legerélyesebb kutatása dacára sem sikerült a tolvajt felfedezni s már-már örökre elveszettnek hittük drága ékszereinket. Mig most ugyancsak a szatmári csendőrséghez tartozó Grosz Vilmos és Vasi Gábor csendőr, sehogysem tudván az ügy illeten állásába beletnyugodni, újólag megkezdtek a tolvaj utáni nyomozást. A két ambíciózus csendőr három heti egyhuzamban tartó fáradozását meglepő siker koronázta, amennyiben a tolvajt Kolozsváron, Tóth Kálmán 19 éves kereskedőegéd, szatmári születésű egyén, ismert besurranótolvaj személyében elfogta s az összes ellopott ékszerekkel együtt a szatmári törvényszékhez bekísérte, ahonnan a károsok már mind megkapták a drága ékszereket. Előre is köszönve a szerkesztő ur szíveségét, maradtam tisztelettel: Szatmár, 1913 február 2-án. *Kovács Lajosné*, ref. lelkész neje.

Rablás. Dr. Kiss Antal orvost, ki január 24-én kocsin Szatmárcsekéről Fehérgyarmatra utazott, este 6—7 óra között, a kőmörői erdő mellett két ismeretlen fegyveres rabló megtámadta és kocsiját feltartóztatva, 170 korona készpénzt elrabolta. A zsákmányolás után a rablók az erdőbe menekültek. Nyomozásukra a sonkádi és szatmárcsekei őraról összpontosított legénység, Zilles János járásörmester vezetése alatt, kirendeltetett.

Kérelem. Nagy Sámuel, a máramarosmegyei Havasmező községben állomásozó csendőr, kéri Oláh Gábor őrmestert, kivel 1906-ban a II. csendőrkerület dolovai őrsén együtt szolgált, hogy címét egy igen fontos ügyben vele közölni szíveskedjen.

KÜLÖNFÉLÉK.

A vas fogyása. Nemrégiben Carnegie, a «vaskirály» megjövendölte a vas uralmának végét, vagyis azt az időt, a mikor az ő véleménye szerint a világ összes vasbányái kimerülnek. Ez a kijelentés indította Frech professzort, a jeles geológust arra, hogy a rendelkezésre álló statisztikai adatok figyelembevételével megállapítsa Carnegie kijelentésének tudományos értékét. Vizsgálataiból kitűnt, hogy Carnegie korántsem túlzott, mivel Északamerika és Németország vasérczei egy-két évszázad alatt valóban kifogynak, sőt a Felső-tó környékén levő igen gazdag ércbányák a túlhajtott termelés következtében még ennek a századnak az első felében ki fognak merülni. Aggodalomra azonban nincs ok, mivel a föld kérge még elérhetetlen mennyiségű ismeretlen vasércztermelőhelyet rejt magában. Így Sanszi kínai tartományban ezerhatszáz négyzetmérföld kiterjedésű vasércz és széntelep van, a mely manapság még teljesen érintetlen. Nagy vasércztelepek vannak Skandinávia északi és Gelilvara és Kirunavara környékén. Az utóbbi azóta lendült föl, mióta Narvik norvégiai kikötővel vasúti összeköttetést létesítettek. A vasérczek vastagsága ezeken a helyeken 30—150 méter közt váltakozik. Közéleben van a Juossajarói nevű tó, a melynek felszine fölött az eddigi becslések szerint 233 millió tonna különféle vasércz van. A tudósok szakvéleménye alapján mély fúrásokat eszközöltek, a mik kimutatták, hogy az ércztömeg a tó alatt is folytatódik. Az itt előforduló vasérczek kéntartalma igen csekély, úgy hogy a legfinomabb vas előállítására a legalkalmasabbak.

Mennyi levelezőlap fogy? A levelezés legolcsóbb eszköze a levelezőlap. A közönség nagy része, különösen a kereskedők és más vállalatok, a melyek állandóan szem előtt tartják a kiadás mérséklését, ha csak lehet, levelezőlapon bonyolítják le ügyeiket. Ha a népszerűsége csakugyan jellemző az emberek takarékoságára, akkor a német a legtakarékosabb nemzet a világon, mert a német posta szállítja a legtöbb levelezőlapot: csak a belföldt forgalomban ezerhetvennégy milliót évenként. Az egész világon nincs ország, a melyben a levelezőlap forgalma ezt a számot megközelítene. A második helyen az Egyesült-Államok vannak hétszázötvenmillió levelezőlappal. Nagybritánia négyszáznyolcvanhétmillió, Japánország négyszáznyolcvanöt millió, Ausztria száz hatvanötmillió, India kétszázhuszonnégy millió, Magyarország körülbelül nyolcvan-kilencmillió, Oroszország nyolcvanötmillió, Olaszország hetvenkilencmillió, Franciaország hatvannyolcvanmillió, Belgium hatvanétmillió, Svájc ötvenegymillió levelezőlapot fogyaszt évenként. Hogy ebből mennyi a képes levelezőlap, arról nincs külön kimutatás.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

Többeknek. A múlt évi 40. számú lapunkban közzé tett cikk az új nyugdíjtörvény javaslata alapján készült, illetve a törvényjavaslatot ismertette. Mivel azonban a nyugdíjtörvény szentesített szövege a javaslattól sokban eltér, a nyugdíjilletékek kiadásánál természetesen csak a törvény szövege vehető figyelembe.

T. J. 78. Pótvizsgát kell tenni a kereskedelmi iskola három osztályából még pedig két év leforgása alatt először az első két osztályból azután a harmadik osztályból. Ha ezek a vizsgák sikerültek letelheti az érettségét. A vizsgadíj 80—80 korona. 2. A kérelmezett állásokat pályázat által és az előírt próbaidő lezolgáltatása, valamint az előírt vizsgák letétele után elnyerheti.

T. Gy. Tokaj. Az 1. oszt. polgári biztos fizetése: 2000—2400 kor. törzsfizetés; 900 kor. lakbér és 300 kor. pótdíj; a 2. oszt. polgári biztos fizetése: 1400—1600 kor. törzsfizetés, 800 kor. lakbér és 200 kor. pótdíj.

B. J. 1—2. Még nem tudjuk. 3. A régi. 4. Igen, a szolgálati idő szerint különböző.

36. Olvassa el «Többeknek» szóló üzenetünket.

286. Dombóvár. 1. Nem tényleges szolgálatnak tekintetik. 2. Nem számít be.

000. K. J. 1. Bármely fegyverkereskedésben. Ára körülbelül 30 kor na. 2. Fenti üzenet ömnek is szól.

1879. L. K. A szervezeti szabályok még nincsenek kidolgozva.

1884. 1. Még nincs elintézve. 2. Nincs betöltve.

Bihari. Beszámít.

Határszéli. Igaza van; nem éri meg a nyonafestéket, kivánságához képest a levéllel együtt megsemmisítettük. Az az «erélyesebb elbánásban való részesítés» nem lehet önmérsékelt?

Alföldi. Nem alkalmas.

B. P. esendőr. Bár egyes részekben igaza van, átlag azonban túlságos sötéten esetelel a dolgokat. Nem közöljük.

N. M. cz. örmester. Szomorú lenne, ha a nyomozó járőr egy akkora bűnjelt, mint egy ülére alkalmas hotnak egy része, a helyszíni szemle alkalmával nem méltatni figyelmére! Nem közölhető.

S. L. cs. Ha az volt a célja, hogy 12 oldalon a semmit úgy körülírja, hogy az valaminek lássék; akkor kir volt a papírért és tintáért; az eset egyáltalában nem érdekes s leírása terjedős, hosszadalmas.

R. J. 10. Nem alkalmas.

Almásvölgyi. A vármegyei szabályrendelet mérvadó.

Gy. S. 1. Megköveteltetik. 2. Ha a minősítése kedvezőtlen, alig fogják felvenni.

Bátaszéki örs. Hivatalból üldözendő.

Erdeklődő 1000. 1. Mezőrendőri kihágás. Lásd 1901. évi 24.656/VII-i számú földművelésügyi miniszeri rendelet (Törv. rend. lettek gyűjt. 273. lap). 2. Olvassa el a folyó évi 7. számú lapunknak «Többeknek» jellegű üzenetét. 3. Vadászati kihágást. 4. Nem. Lásd ált. szolg. hat. V. fejt. 1. pont utolsó bekezdés és Laktanya szab. 30. pontját.

H. J. esendőr. A járőr köteles kitérni.

J. 1. Budapest, S. Lugos.

Sz. J. Portomentesen szállítható.

Baloghy örmester és XII—27. Sorsjegyei nem nyertek.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározás.

Ó császári és apostoli királyi Felsége 1913. évi jan. hó 22-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával:

Pongrácz János, m. kir. I. számú esendőrkerületbeli örsvezető cz. örmesternek, egy ember életének saját élete veszélyeztetésével a tűzhaláltól történt megmentéseért a koronás ezüst érdemkereszttel legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Okiratilag megdicsértettek:

A magyar szent korona országaihoz tartozó esendőrseg felügyelője által:

Popiczka Kelemen, I. számú esendőrkerületbeli járőr-örmester, 31 évet meghaladó esendőrségi szolgálati ideje alatt, a közbiztonsági szolgálat terén nagy buzgalommal kifejtett, kiválóan eredményes tevékenységeért.

Kaba Márton, m. kir. I. számú esendőrkerületbeli törzsörmester, a szárnyszámviteli teendők ellátása körül nagy buzgalommal kifejtett eredményes tevékenységeért.

Miklós György, m. kir. I. számú esendőrkerületbeli örsvezető cz. örmester, a közbiztonsági szolgálat terén igen nagy szorgalommal kifejtett eredményes tevékenységeért, alárendeltjeinek helyes nevelése és vezetéseért.

A m. kir. IV. sz. esendőrkerületi parmosnokság által: Balogh Imre esendőr, két felfegyverkezett gonosztevővel szemben alkalmazott fegyverhasználatnál tanúsított férfias, bátor, esendőrhöz illő — és saját életét is kockáztató körülmények között — elszánt és határozott magatartásáért.

Antal Sándor esendőr, egy árvízveszedelem alkalmával az életmentés körül kifejtett önfeláldozó, buzgó és kölességű szolgálati teljesítményeért.

Villamos és gőzerőre berendezett gyár távolról nem képes olcsón finom és jó hangszert szállítani, mint **REMENYI MIHÁLY**, a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője. Azert ne vásároljon semmiféle hangszert, égyen az hegedűt, gordonka, czimbalom, harmonium, harmonika, fa-, rézfayó-hangszor, lár, szb., mig Remenyi legújabb képerjegy zékét át oem oltosta, mely ingyen és bérmentve küldetik Budapestről, Király-u. 58. Külön köhségvetés díjjalant, kivétel a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Az őszeres hangszerek javításn szakszerűen és olcsón. — Minden hangszerről külön-külön árjegyzék kerendő.

36

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölösönök törlesztésre.

Előlegek értékpapírokra.

Családi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Erzsébet-körút 12.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 1.000.000 korona.

Kölösönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Elfogadunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő lekötése mellett helyeznek el intézetünknel, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadólevonásával). 2. Oly takarékbetét után, melynél a betevő az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem köti, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával)

Előlegesen nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölösönöket folyósítunk közösség mellett vagy jellemzőleg biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett. Utalványok, intézvénnyek és chequék beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Vesszünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

Póczos József és Faragó József csendőrök, egy megáradt folyóba esett embernek a vízbe fullás halálától való megmentése körül — igen veszedelmes körülmények között — kifejtett önfeláldozó, buzgó és kötelesség-hű szolgálati teljesítményükért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

A m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Buh János és Schuller Nándor csendőrök, egy árvíz, illetőleg tűzveszedelem alkalmával a vagyontmentés körül kifejtett kiválóan odaadó, buzgó és kötelesség-hű szolgálati teljesítményükért.

Előléptettek:

1913 február hó 1-ével:

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Tavaszi Imre őrsvezető ez. őrmester, *őrmesterré*; továbbá

a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:

Komatinger Gyula és

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Harang Dénes és Tóth József II. csendőr ez. őrmesterek, *őrsvezető ez. őrmesterekké*.

Járőrvezetői jelvénynyel elláttattak:

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Schmidt József, Klemlent József, Török László, Tencze Alajos, Bognár Mihály, Barcza Máté, Szabados József, Csizsár Gáspár, Tompa Gyula, Péter József, Bakon Ferencz, Kardos Sándor, Sipos Mihály és Katona Ferencz csendőrök.

Házasságra léptek:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Ötvös Gábor csendőr ez. őrmester, Bikfalvi Rozáliával, 1913 január 6-án, Érszakácson.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Bikit János őrsvezető ez. őrmester, Balaton Ilonával, 1913 január 4-én, Ujvidéken.

Stierl György csendőr, Tóth Stefániával, 1913 január 6-án, Facsádon.

Varga Mihály I. őrsvezető ez. őrmester, Derencsin Emiliával, 1912 november 9-én, Pancsován.

Faragó András csendőr ez. őrmester, Balogh Máriaival, 1913 január 6-án, Nagyaranyoson.

Kövári Sándor csendőr, Vig Rozáliával, 1913 január 5-én, Hódmezővásárhelyen.

A m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:

Vörös Kálmán őrsvezető ez. őrmester, Héring Julianával, 1913 január 4-én, Csákváron.

A m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:

Párizs István csendőr, Rimóczy Ilonával, 1913 január 11-én, Bátorfalun.

Hevesi Ferencz csendőr, Szkokán Margittal, 1912 május 4-én, Nagytapolcsányban.

Ondris Izidor csendőr, Hirling Évával, 1912 december 8-án, Szobon.

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Gálos József járásőrmester, Hass Máriaival, 1913 január 11-én, Körmenden.

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:

Lőrincz István járásőrmester, Koncz Juliannával, 1913 január 5-én, Debreczenben.

Dézi Bálint csendőr ez. őrmester, Német Eszterrel, 1913 január 15-én, Vánfaluban.

Csendőrségi kalapborítók

á 1 kor. 50 fill.

Íróasztalra dobozok á 6 kor.

Íróasztalra rekesz-fedőlapok

60 és 80 fillér.

Mind ezeket előírás szerinti méretek szerint és előírásnak megfelelő kék préselt papirossal bevonva — ajánl

Makó Károly könyvkötő és dobozgyártó, Brassó.

Műsz. koronán felüli megrendelések portómentesek.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

Minden csendőrré rendkívül fontos!

AZ ÚJ NYUGDIJTÖRVÉNY

(1912. LXV. t.-cz.). — Magyarázatokkal ellátta Dr. DÁNOS ÁRPÁD miniszteri fogalmazó. — Ára 1 kor. 50 fill.

Könyvnyomda, könyv-, papír- és írószer-kereskedés, a magyar kir. csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára.